

Sygn. akt VU 3728/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku G. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

o przeliczenie kapitału początkowego

na skutek odwołania G. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 marca 2014r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 3728/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 marca 2014 roku organ rentowy odmówił ponownego przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że podsatwe wymiaru z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu ustala się osobie urodzonej w dniu (...) lub później, która nie może udowodnić 10 kolejnych lat kalendarzowych 1 stycznia 1999 roku, w których osiągała zarobki albo osobie urodzonej przed 31 grudnia 1968 roku, która z powodu odbywania czynnej służby wojskowej, pełnienia zastępczej służby wojskowej, korzystania z urlopu wychowawczego lub z powodu nauki w szkole wyższej, odbywania na jednym kierunku, pod warunkiem, że nauka ta została ukończona, nie może udowodnić przed 1 stycznia 1999 roku co najmniej 10 kolejnych lat kalendarzowych, których osiągała wynagrodzenie.

W związku z tym, że G. P. udowodniła 10 kolejnych lat kalendarzowych, brak było podstaw do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła G. P. wskazując, że do ustalenia kapitału początkowego nie przyjęto wynagrodzeń z 10 lat jak w decyzji z dnia 4 listopada 2008 roku, tylko został przyjęty rok 1989, który jest rokiem zerowym z uwagi na urlop wychowawczy, co powoduje zaniżenie wskaźnika wysokości podstawy kapitału początkowego.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. Organ rentowy podniósł, że wnioskodawczyni udowodniła wynagrodzenie z lat 1973-1976, 1978-1988, 1990-1998. Podniósł również, że decyzja z dnia 4 listopada 2008 roku została wydana błędnie.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił co następuje:

G. P., urodzona (...), w dniu 10 lutego 2003 roku złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

(okoliczności niesporne; wniosek – k. 1-2 w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 24 września 2003 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił kapitał początkowy wnioskodawczyni G. P. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1989 roku do 31 grudnia 1998 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 110,00%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 110,00% przez kwotę 1220,89 złotych tj. przez kwotę bazową określoną w ustawie emerytalnej, co dało kwotę 1.342,98 złotych.

ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w ilości 23 lata, 1 miesiąc i 26 dni (tj. 277 miesięcy) oraz nieskładkowe w ilości 2 lata, 2 miesiące i 29 dni (tj. 26 miesięcy). W oparciu o powyższe kapitał początkowy obliczono na kwotę 143.392,81 złotych.

(dowód: decyzja z dnia 24 września 2003 roku k. 37-39, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru k. 41 w aktach ZUS)

Przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za rok 1989 roku organ rentowy przyjął zarobki w wysokości 0 zł.

(dowód: obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru k. 41 w aktach ZUS)

W okresie od 17 kwietnia 1988 roku do 4 kwietnia 1990 roku G. P. przebywała na urlopie wychowawczym.

W całym roku 1989 wnioskodawczyni nie osiągnęła z tytułu zatrudnienia w Wojewódzkiej (...) w Ł. Oddział w P. żadnego dochodu.

(dowód: zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 13-15, pismo Wojewódzkiej (...) w Ł. z dnia 31 lipca 2003 r. k. 23 w aktach ZUS)

W dniu 24 października 2008 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o sprawdzenie stażu pracy i podstawy wymiaru kapitału początkowego, wskazując, że organ rentowy podstawę wymiaru winien wyliczyć z faktycznego okresu ubezpieczenia, ponieważ w okresie od 17 kwietnia 1988 roku do 4 kwietnia 1990 roku przebywała na urlopie wychowawczym

(dowód: wniosek k. 43 w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 4 listopada 2008 roku organ rentowy dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z faktycznego okresu ubezpieczenia. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosił 112,34%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 112,34% przez kwotę 1220,89 złotych tj. przez kwotę bazową określoną w ustawie emerytalnej, co dało kwotę 1.371,55 złotych.

ZUS przyjął za udowodnione okresy składkowe w ilości 23 lata, 1 miesiąc i 26 dni (tj. 277 miesięcy) oraz nieskładkowe w ilości 2 lata, 2 miesiące i 29 dni (tj. 26 miesięcy), w tym sprawowanie opinie nad dziećmi w wymiarze 1 roku, 11 miesięcy i 18 dni. W oparciu o powyższe kapitał początkowy obliczono na kwotę 145.275,90 złotych.

Przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął wynagrodzenie jakie uzyskiwała za rok 1988 oraz lata 1990-1998.

(dowód: decyzja z dnia 4 listopada 2008 roku k. 67-68, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy k. 69 w aktach ZUS)

W dniu 3 lutego 2014 roku wnioskodawczyni złożyła kolejny wniosek o przeliczenie kapitału początkowego, w którym wniosła o ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu sprawowania opieki nad małoletnim dzieckiem bez ograniczenia do 1/3 udowodnionych okresów składkowych wg najnowszych przepisów.

(dowód: wniosek k. 70-71 w aktach ZUS)

Decyzją z dnia 14 lutego 2014 roku organ rentowy z zastosowaniem przepisów art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 147.083,75 złotych. Organ rentowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczył z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1989 do 1998 i wyniósł on 114,04%. Za rok 1989 organ rentowy jako dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przyjął kwotę 0 złotych.

(dowód: decyzja z dnia 14 lutego 2014 roku k. 75 w aktach ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy kapitału początkowego k. 74 w aktach ZUS)

W dniu 24 lutego 2014 roku wnioskodawczyni kwestionując powyższą decyzję wniosła o ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat faktycznych. W wyniku rozpoznania powyższego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

(dowód: wniosek k. 76 w aktach rentowych, decyzja dnia 24 marca 2014 roku k. 77 w aktach rentowych)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

zważył co następuje :

Odwołanie nie jest uzasadnione.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia podstawa kapitału początkowego wnioskodawczyni G. P. winna być ustalona od zarobków z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przed 1 stycznia 1999 roku czy od zarobków z faktycznego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do dnia 22 września 2011 roku przewidywał, że kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

W myśl zaś ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Natomiast ust. 3 tego przepisu stanowił, że podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Na mocy ustawy z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 187, poz. 1112) dodano do przepisu art. 174 ustawy emerytalnej – ustęp 3b w brzmieniu: „Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia społecznego na podstawie przepisów prawa polskiego i dlatego pozostawał w ubezpieczeniu jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu”. Cytowany wyżej przepis reguluje kwestię podstawy wymiaru kapitału początkowego w roku kalendarzowym, w którym ubezpieczony po raz pierwszy przystąpił do ubezpieczenia społecznego.

Z kolei w myśl przepisu art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej – w brzmieniu nadanym wymienioną wyżej ustawą nowelizującą z dnia 28 lipca 2011 r. – podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, **z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.** Powtórzyć tym samym należy, że przed zmianą dokonaną na mocy cytowanej wyżej ustawy nowelizującej przepis art. 174 ust. 3 ustawy emerytalnej przewidywał, że podstawa wymiaru kapitału początkowego ustalana była m. in. w ten sposób, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustalany był z przedziału od dnia 1 stycznia 1980 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.

Natomiast zgodnie z przepisem art. 16 ustawy emerytalnej, do którego odsyła art. 174 ust. 3 tej samej ustawy, **przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie**, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Wyjątek od reguły określonej przepisem art. 16 ustawy emerytalnej przewiduje przepis art. 17 tej samej ustawy. Z ustępu 1 tego ostatniego artykułu wynika, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru w myśl art. 15 ust. 1 (czyli z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę) dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1-4 (czyli dla osób, które z racji młodego wieku nie pozostawały w ubezpieczeniu przez co najmniej 10 kolejnych lat kalendarzowych) to do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu. Cytowany wyżej przepis dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999 r. (por. art. 196 ustawy) nie ukończyły jeszcze 30 lat (co wynika z faktu, że w przepisie tym znalazło się odesłanie do art. 58 ust. 1 pkt 1-4 – a więc z pominięciem punktu 5 tego przepisu dotyczącego ubezpieczonych w wieku powyżej 30 lat). W przypadku tej grupy ubezpieczonych ustawodawca przyjął możliwość ustalenia podstawy wymiaru świadczenia w sposób odmienny od tego wskazanego w przepisie art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, uznając, że osoby te – ze względu na swój młody wiek – mogą nie legitymować się co najmniej 10-letnim okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym. Z kolei w myśl przepisu art. 17 ust. 3 ustawy emerytalnej – przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5, z powodu pełnienia zastępczej służby wojskowej, odbywania czynnej służby wojskowej **albo korzystania z urlopu wychowawczego**. Tym samym ustawodawca przewidział możliwość odmiennego sposobu ustalania podstawy wymiaru świadczenia w przypadku osób, których okres ubezpieczenia był krótszy niż 10 lat ze względu na okoliczności inne niż wiek (takie jak zastępcza lub czynna służba wojskowa albo urlop wychowawczy). Także w przypadku tych osób uwzględnia się okres faktycznego podlegania ubezpieczeniom społecznym tylko wówczas, gdy nie jest możliwe ustalenie podstawy wymiaru na zasadach ogólnych.

Podkreślenia tym samym wymaga fakt, iż cytowane wyżej przepisy nie mają zastosowania do wszystkich ubezpieczonych, którzy kiedykolwiek odbywali zastępczą lub czynną służbę wojskową albo korzystali z urlopu

wychowawczego, ale jedynie do tych, którzy odbywszy przedmiotową służbę lub po skorzystaniu z wymienionego wyżej urlopu nie legitymują się co najmniej 10-letnim okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym (na dzień 1 stycznia 1999 r.).

Przenosząc powyższe przepisy na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż przepis art. 17 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z art. 17 ust. 3 nie znajduje zastosowania w przypadku G. P. albowiem ta legitymuje się co najmniej 10-letnim okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym (według stanu na dzień wejścia w życie cytowanej wyżej ustawy). Ubezpieczona wykazała – według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. – 23 lata, 1 miesiąc i 26 dni okresów składkowych i 2 lata 2 miesiące i 29 dni okresów nieskładkowych. W tym stanie rzeczy opisany wyżej sposób ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego, jak również emerytury nie może mieć zastosowania w przypadku wnioskodawczyni.

Analogiczny wniosek co do zakresu zastosowania przepisu art. 17 ust. 1 ustawy emerytalnej w związku z art. 17 ust. 3 tej ustawy wypływa z analizy poglądów wyrażanych w orzecznictwie, w tym przede wszystkim uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r. (sygn. akt: III UZP 11/2003, OSNP z 2004 r., nr 16, poz. 287; LEX nr 106663) czy w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 stycznia 2013 r. (sygn. akt: III AUa 1007/12, publ.: Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych) oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 maja 2013 roku (sygn. akt III AUa 1893/12, publ. Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały z dnia 13 maja 2014 roku wskazał, że prawo wyboru okresu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, ograniczone jest w przypadku ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego do lat 1980-1998. Zainteresowanemu pozostawiony jest wybór okresu, z którego podstawa wymiaru składek przyjmowana jest do podstawy wymiaru kapitału początkowego, tylko w granicach określonych powołanymi przepisami, co oznacza, że okres ten nie może być ani dłuższy, ani krótszy niż 10 lat i że **z tego dziesięcioletniego okresu nie mogą być wyłączone żadne okresy**. W szczególności nie są wyłączone okresy, w których zainteresowany nie podległ ubezpieczeniu społecznemu i w związku z tym nie osiągał dochodów, które mogłyby stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Wynika to z regulacji zawartej w art. 16 ust. 1, który stanowi, że przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu. Jeżeli w okresie ostatnich 20 lat występowały przerwy w ubezpieczeniu, zainteresowany, chcąc osiągnąć najkorzystniejszy wskaźnik podstawy wymiaru, może wybrać taki okres kolejnych 10 lat, w którym przerwy były najkrótsze.

Skoro G. P. ma możliwość wyboru do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych, to przepis art. 17 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 3 ustawy emerytalnej nie znajduje w jej przypadku zastosowania. Nie można bowiem wybrać sobie dowolnych 10 lat podlegania ubezpieczeniu – ze względu na regulację prawną zawartą w przepisie art. 16 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W świetle powyższych rozważań żądanie wnioskodawczyni o przeliczenie podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1988, 1990-1998 czyli nie z kolejnych 10 lat kalendarzowych nie mogło zostać uwzględnione.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji.